

بنام خدا

بررسی ادبی گفتمان در قرآن کریم

www.ketab.ir

فریده دیوانی

انتشارات معتبر

۱۴۰۰

سرشناسه	دیوانی، فریده، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	بررسی ادبی گفتمان در قرآن کریم / فریده دیوانی.
مشخصات نشر	اهواز: موسسه فرهنگی هنری آداب، انتشارات معتبر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۳۲۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۱۹-۱۵۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۳۱۹.
موضوع	گفتگو در قرآن
موضوع	Dialogue in the Qur'an
موضوع	گفتمان دینی
موضوع	Religious discourse
موضوع	گفتگو -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Dialogue -- Religious aspects -- Islam
موضوع	گفتمان -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	Discourse analysis -- Qur'anic teaching
موضوع	اخلاق اسلامی
موضوع	Islamic ethics
رده بندی کنگره	BP ۱۰۴
رده بندی دیویی	۱۸۰.۲۷۷
شماره کتابشناسی ملی	۱۳۴۵-۱۲
اطلاعات رکورده کتابشناسی	فیا

اهواز: چهارراه هنری، اول خیابان شهید سراج شماره ۳۲

تلفن: ۱۱۳۶۸-۳۲۲۱۱۳۶۸ - فاکس: ۳۲۲۲۵۴۹۶-۰۶۱

پست الکترونیکی: Moatabar_alavi@yahoo.com

عنوان کتاب: بررسی ادبی گفتمان در قرآن کریم

نویسنده: فریده دیوانی

ناشر: انتشارات معتبر (وابسته به مؤسسه فرهنگی هنری آداب)

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

چاپخانه: ولیعصر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۹-۱۵۹-۳

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول
۱۵.....	بررسی
۱۵.....	آداب
۱۶.....	مفهوم لغوی و اصطلاحی گفتگو و گفتمان
۱۶.....	گفتگو
۱۷.....	مفهوم گفتگو
۱۸.....	گفتمان
۱۹.....	گفتمان در قرآن کریم
۲۰.....	گفتمان ادبی در قرآن
۲۲.....	گفتگو و جدل
۲۴.....	عناصر و شرایط گفتمان
۲۴.....	۱- شخصیت گفتگو کنندگان
۲۶.....	۲- شخصیت طرف مقابل
۲۷.....	۳- ایجاد جو مناسب گفتمان

۲۸.....	۴- آگاهی دو طرف از موضوع
۲۹.....	۵- چگونگی روش گفتمان
۳۲.....	شیوه بیان انسان
۳۳.....	مخاطب‌شناسی قرآنی
۳۵.....	بررسی اصول مخاطب‌شناسی به عنوان گفتگو
۳۶.....	خطاب مخاطب آفرین
۳۷.....	خطاب عام و خطاب خاص
۳۹.....	روش‌های قرآنی
۴۳.....	زبان از دیدگاه ارسطو
۴۴.....	زبان گفتاری در قرآن
۴۵.....	چگونگی بهره‌گیری از قرآن در گفتمان
۴۶.....	گفتمان ثمربخش
۴۸.....	اهداف گفتمان دینی
۵۰.....	ارزیابی موضع‌گیری گفتمان دینی
۵۰.....	گفتمان تمدن‌ها و ویژگی آن
۵۲.....	گفتمان تمدن از دیدگاه قرآن
۶۰.....	بلاغت گفتمان قرآنی
۶۳.....	سبک‌های ادبی زبان عربی در قرآن
۶۴.....	نظم قرآن
۶۶.....	آشنایی با حقیقت اعجاز

معجزه چیست؟	۶۷
اعجاز گفتمان قرآنی	۶۹
معیار اعجاز قرآن	۷۱
سبک قرآنی	۷۱
شیوه تمثیل در قرآن	۷۹
تمثیل‌های قرآنی در دو نگرش	۸۳
نقش ضرب‌المثل‌های قرآنی	۸۴
شرایط مفید بودن ضرب‌المثل‌ها	۸۶
انواع گفتمان دوفقران کریم	۸۷
گفتار امروزی	۹۱
مجاز بلاغی	۹۱
استعاره	۹۲
مجاز مرسل	۹۲
مجاز جزء به کل	۹۳
موارد بلاغی موجود در «بسمله»	۹۵
فصل دوم	۹۷
گفتمان خدا و فرشتگان	۹۹
گفتمان خدا و شیطان	۱۰۵
گفتگوی خدا و آدم «ع»	۱۱۷
گفتمان خدا و بنی آدم	۱۲۲

مقدمه

گفتمان تعبیری است امروزی پیرامون اوضاع و احوال فکری موجود در جوامع گوناگون، هنگامی که گفتگو وجود داشته باشد در واقع این اندیشه است که ریشه‌دار می‌گردد و این فرهنگ است که در سطح والایی قرار می‌گیرد و نشانه‌های عقب‌ماندگی از بین رفته، انعطاف‌پذیری جای آن را می‌گیرد، زیرا گفتگو موجب گردآوری اظهار نظرات گردیده، اجازه پذیرش یا رد نظر را به افراد می‌دهد تا بدین صورت به یک نقطه مشترکی برسند یا برعکس نظرات همدیگر را با دلیل و منطق رد کنند.

گفتگو شیوه کاری همه پیامبران الهی است و اولین گزینشی است که پیامبران آن را انتخاب کرده تا بواسطه آن به امر راهنمایی و ارشاد ملت‌ها پردازند اما در طول تاریخ مخالفانی داشته است، به دلیل اینکه گفتمان را دلیلی منطقی می‌دیدند که بر اهداف منحط ایشان خط بطلان می‌کشید و آن را سد معبر خود می‌یافتند، بدین سبب به مبارزه با گفتگو برخاسته آن را نپذیرفتند و برای عدم قبول این روش به لجاجت بی‌منطق و بدون دلیل پرداختند که هیچ

کدام دلیل منطقی نداشت.

قرآن کریم در بسیاری از آیات شریفه‌اش در مورد مناسبت‌هایی که پیامبران در آنها از شیوه گفتمان استفاده کرده‌اند، سخن گفته است، آنها هدفمندانه جوامع را هدایت می‌کردند، اما موجی از مخالفت وجود داشت که گاهی راه ایشان را می‌بست و آنها را به بم بست می‌کشاند.

تلاش فرستادگان خدا این بود که انسان از درون برخیزد و از سکوت حاکم بر وجودش بیرون بیاید، انگیزه ایشان این بود که بشر به نوری که از جانب خداوند نازل شده، خیره گردد و تاریکی‌ها را برداید، اما هم چنان که در تاریخ می‌خوانیم، عده‌ای به مخالفت با ایشان پرداختند و در جهت منفی گام برداشتند و به این اکتفا نکرده بلکه رسالت پیامبران را انکار و به مبارزه با آنها پرداختند، پیامبران الهی همچنان صبر کردند تا بالاخره دل سنگ معاندان نرم شده، یخ‌بندانی که وجودشان را فرا گرفته بود بالاخره آب شد و نور الهی چنان ایشان را در بر گرفت که خود آنها هم متوجه نشدند، اینجا بود که صبر انبیاء نتیجه داد و ایشان در گفتمان را گشودند و بالطبع با خوش خلقی و نرمی با بشر سخن گفتند. هدف پیامبران این بود که انسان با شنیدن کلام نیکو، آن را بیاموزد تا بعداً خود او، آن را بکار گیرد؛ پیامبران گذشت می‌کردند